

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Библиотечно-информационни науки

Том 9, 2017

ANNUAL OF SOFIA UNIVERSITY “ST. KLIMENT OHRIDSKI”

FACULTY OF PHILOSOPHY

Library and Information Science

Volume 9, 2017

РЕГИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА – ПРЕДСТАВЯНЕ НА НЕЙНИТЕ РЕСУРСИ И ОСИГУРЯВАНЕ НА КОМУНИКАЦИОННИ ВРЪЗКИ С ПОЛЗВАТЕЛИТЕ И ОБЩЕСТВОТО

АНЕТА ДОНЧЕВА, СОФИЯ ПЕЙЧЕВА

Aneta Doncheva, Sofia Peycheva. THE REGIONAL LIBRARY – PRESENTATION OF ITS RESOURCES AND PROVISION OF COMMUNICATION WITH THE USERS AND THE SOCIETY

(Резултати от изследване на екип от Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ на СУ на тема „Оценка на информационната стойност на уеб сайтовете на регионалните библиотеки (РБ) в България. Конструирание на препоръчителен модел на уеб сайт, отразяващ резултатите от дейността на регионалната библиотека.”).

В студията се представят резултатите от проведено изследване на уебсайтовете на регионалните библиотеки- техните основни ресурси и връзките с общността. Изследването е структурирано по предварително зададените критерии в рамките на проучването. Направен е съдържателен и количествен анализ на основни рубрики, свързани с общото представяне – визитка на библиотеката (за нас), ресурсите на библиотеката и връзките с общността, както и сравнение с практиките на няколко обществени библиотеки в Европа. Предлага се изводи относно по-ефективното представяне на регионалната библиотека във виртуалното пространство.

Ключови думи: регионална библиотека, уеб сайт, библиотечни ресурси, връзки с общността

(Results of a study carried out within the framework of a thematic project of the Department of Library and Information Studies and Cultural Policy, Faculty of Philosophy of Sofia University: “Evaluation of the information value of the websites of regional libraries in Bulgaria. Designing a recommended website model, reflecting the performance of the regional library.”).

The study presents the results of a survey conducted on the websites of regional libraries – their main resources and community relations. The survey is structured according to the pre-set

criteria within the survey. A comprehensive and quantitative analysis of basic headings related to the overall presentation of the library (for us), library resources and community relations as well as comparison with the practices of several public libraries in Europe have been made. Conclusions on the more effective presentation of the regional library in the virtual space are suggested.

Keywords: regional library, web site, library resources, community links

В рамките на проекта „Оценка на информационната стойност на уеб сайтовете на регионалните библиотеки (РБ) в България. Конструирание на препоръчителен модел на уеб сайт, отразяващ резултатите от дейността на регионалната библиотека.“ беше създадена матрица от критерии за анализ на уебсайтовете на регионалните библиотеки (РБ). Като показатели за оценка на информационната стойност на интернет страниците са подбрани различни показатели на основата на стандартите за статистическо представяне на дейността и резултатите от нея на библиотеките.^{1,2,3}

Предмет на настоящата статия е съдържателният и количествен анализ на следните основни раздели:

– **Общо представяне – визитка на библиотеката (за нас)**, включващ рубрики като:

- История на библиотеката
- Мисия
- Задачи и дейности
- Нормативна уредба/Документи
- Структура
- Публичен отчет
- Кариери
- Издания
- Проекти
- Виртуална разходка
- В медиите за нас

– **Ресурси**, включващ рубрики като:

- Библиотечни фондове/ Колекции
 - Електронни ресурси
 - Дигитални колекции/дигитални произведения от собствените колекции
- **Връзки с обществеността**, включващ рубрики като:
- Календар

¹ БДС ISO 2789:2015. Информация и документация. Международна библиотечна статистика.

² БДС ISO 11620:2015. Информация и документация. Индикатори за резултатност в библиотеки.

³ ISO 16439:2014. Информация и документация. Методи и процедури за оценяване на въздействието на библиотеките.

- Събития/изложби
- Новини
- Партньори
- Дарители
- Контакти

Конкурси/Обяви/

Профил на купувача/ Обществени поръчки

СЪДЪРЖАТЕЛЕН АНАЛИЗ

РАЗДЕЛ. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ – ВИЗИТКА НА БИБЛИОТЕКАТА (ЗА НАС)

История на библиотеката

Всички библиотеки представят на своите страници исторически данни. Изключение прави РБ в Силистра, която е предпочела да заяви за себе си само с няколко изречения. Разликите в представянето не са особено големи- кратки изложения или хронологичен календар (под формата на летопис) на основните, възлови моменти от създаването на библиотеката до сега.

В част от библиотеките историческите данни са подредени в летопис, но крайната дата на тези летописи е различна за различните библиотеки. Трудно ми е да определя какви са причините за това-дали просто тази рубрика не се поддържа текущо с нови данни и факти и не се обогатява, т.е. има известна доза статичност или такова е разбирането за историческа периодизация (напр. РБ Видин представя данни до 2004 г., РБ в Габрово, Кърджали, Монтана , Плевен – до 2011 г., РБ в Ловеч до 2009 г., РБ в Ямбол до 2006 г., РБ в Сливен, Ст. Загора до 2015 г. РБ в Пазарджик до 1990 г. и т.н). Други като Столична библиотека са свързали историята си с избирането на последния директор.

Считам за добро представянето на историята в библиотеките на Варна, Пловдив и Шумен, защото в частта си за историческото представяне имат линкове към друга информация (историческа, свързани с живота и дейността на техните патрони, други данни. По този начин се разширява историческата и друга местна информация.

Сполучливо е представена и историята на РБ Русе – като обобщена картина на отделните, най-важни етапи от развитието на библиотеката.

Мисия

В сайтовете само на три библиотеки – РБ – Русе, Силистра и Търговище има рубрика „Мисия“. В сайтовете на други две библиотеки има рубрики, които като съдържание съответстват на мисията на библиотеката – РБ – Враца и Сливен. Според нас това е разбираемо, тъй като у нас няма традиция да се формулират големите цели и роли на библиотеката. Освен това вече години наред липсват сериозни държавна и общински визии и стратегии за развитие

на сектора, а това на практика е важен фактор при формирането на мисията на регионалната библиотека като основен образователен, информационен и културен институт в региона.

РБ „Любен Каравелов“ в Русе е формулирала своята мисия така:

Регионална библиотека „Любен Каравелов“ е водещ културен институт с вековна история и традиции, работеща за укрепване, популяризиране и развитие на българската идентичност, култура и духовни ценности. Библиотеката е значим и притегателен център в предоставянето на достъп до знание, информация и услуги за всички жители и общности в Русе и региона. Нашата мисия е да създаваме и поддържаме условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на общността; да предоставяме качествени информационни, образователни и културни услуги; да осигуряваме равни възможности за достъп до образование и активно участие в обществения живот на жителите на Русе и региона; да подкрепяме ученето през целия живот като интегрален елемент на обществото на знанието; да предлагаме иновативни услуги и решения в полза на местната общност с оглед нейните потребности, тъй като вярваме, че нашите потребители не са просто клиенти, а са причината за съществуването на библиотеката. С поделяме ценностите, заложили в идеята за Русе като град на свободния дух и полагаме усилия за утвърждаването на града ни като общност на търсещи, можещи и талантиливи хора. Работим за утвърждаване авторитета на Регионална библиотека „Любен Каравелов“, като следваме съвременните тенденции в развитието на обществените библиотеки.

РБ „Партений Павлович“ – Силистра и РБ „Петър Стъпов“ – Търговище са формулирали идентично своята мисия така:

Нашата МИСИЯ е:

- да създаваме и поддържаме условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на общността;
- да предоставяме качествени информационни, образователни и културни услуги;
- да осигуряваме равни възможности за достъп до образование и активно участие в обществения живот на жителите на Силистра и областта;
- да насърчаваме и подпомагаме потребителите при ползване услугите на „Е-правителство“
- да работим за интегрирането на всички членове на общността в глобалното информационно общество;
- да въвеждаме нови информационни технологии в работата и обслужването (това е добавено в мисията на РБ-Търговище)

И двете библиотеки са посочили, че „Работим за утвърждаване авторитета на, като прилагаме съвременните тенденции в развитието на обществените библиотеки.

Идентичното представяне на мисията явно е резултат или на съвместни усилия, или едната от библиотеките се е възползвала от добрата практика на другата.

РБ в Сливен предлага на своите потребители още в началото на сайта „Нашата визитка“. Това по същество, както отбелязахме по-горе, е представяне на мисията на библиотеката. Съдържанието е следното:

Регионална библиотека „Сава Доброплодни“ – Сливен е модеренкултурен и научно-информационен център, осъществяващ дейността си на територията на Сливенска и Ямболска области. Тя е храм на науката и културата, на вековния опит, на духовността. В началото на 21 век съчетава в ежедневието си както традиционните за една библиотека дейности, така и новаторски форми за представяне на българската и световната култура, и модерен мениджмънт. Чрез свободния достъп до Internet и новите информационни технологии успешно приспособява услугите си към нуждите на съвременното общество и вече е пространство на свободния диалог, част от информационното общество без граници. Работи активно за постигане на европейски стандарти, създава успешни партньорства в страната и чужбина, ражда нови инициативи.

Особеното и различното, онова което отличава Регионална библиотека „Сава Доброплодни“ от другите библиотеки в страната е целенасочената ѝ работа с децата. Една от проявите на тази дейност е ежегодно провежданият от 1999 г. Национален фестивал на детската книга, превърнал се в единствен форум в България, на който се дискутират проблемите свързани с издаването, разпространението и четенето на детската книга. Той е и естествено място за изява на възможностите на всички млади дарования, които чрез словото, магията на песните и красотата на танца отправят своите първи послания на творци.

Регионална библиотека „Сава Доброплодни“ е институция с необходимо и сполучливо присъствие в обществения и културния живот не само на Сливен и региона, но и на България.

Визитката е подкрепена с мисъл и автограф на писателя Г. Константинов.

По принцип можем да приемем като представяне на мисията и това, което е направила РБ във Враца в началото на сайта има анонс „Традицията среща модерното мислене в библиотеката“ като са дадени някои от основните неща, с които библиотеката е в помощ на гражданите.

При апробирането на проекта някои библиотеки – РБ Габрово и Бургас, отбелязаха, че мисията не е изведена отделно, но е включена в текста за историята и настоящето на библиотеката.

Буди недоумение защо нашите най-големи библиотеки бягат от определенето и представено на своята мисия. По принцип съдържанието на мисията като тематичен обхват обединява често дейността на библиотеката като цяло, всичките ѝ задачи и функции. Най-общо като съставни части на мисията можем да определим-цел, стратегия, стандарти за поведение, ценности и др. Много е важно библиотечните ръководители да имат отношение към изявяването на мисията, защото това е важен инструмент за работа и важна част от имиджа на библиотеката. Потребителите на библиотеката и библиотекарите трябва добре да са запознати с политиките на библиотеката, а също така и с принципите и средствата, с помощта на които библиотеката се стреми да постигне основните си цели.

В изследваните чуждестранни библиотеки, както се вижда от количествения анализ, всички са определили мисията си.

Задачи и дейности

Представянето на задачите и дейностите в РБ се отличава с голямо разнообразие. Ще се опитаме да обобщим основните варианти и подходи на представяне:

- дословно цитиране по ЗОБ⁴ – в РБ – Видин, Добрич и др.
- по-популярно представяне, напр. в РБ – Бургас
- не са представени в отделни рубрика, а могат да бъдат намерени в публикуваните устройствени правилници или даже частично в правилата за обслужване на читателите – напр. РБ Русе, Смолян, Ст. Загора, В. Търново, Кюстендил, Хасково, Шумен. Така или иначе те остават в известен смисъл скрити за потребителя.

– част от библиотеките са предпочели да посочват задачите когато представят структурите в библиотеката, т.е. какви задачи и дейности има всяко структурно звено- напр. РБ-Враца, Габрово, Пазарджик, Пловдив и др.

Не е обаче пренебрежимо малка частта от библиотеки, в сайтовете на които не могат да бъдат видени задачите и дейностите на библиотеката – РБ Благоевград, Кърджали, Плевен, Разград, Силистра, Ямбол.

Нормативна уредба/Документи

Представянето на нормативната уредба за конкретната библиотека и някои от вътрешните нормативни актове също е изключително разнообразно. Вариантите са следните:

– някои библиотеки са предоставили широка гама от документи в специализирана рубрика „Документи“- напр. РБ във Варна, Смолян, Ст. Загора, Хасково; в РБ –Русе тази рубрика е озаглавена „Правилници“. В тези рубрики се представят правила като:

- за обслужване на читателите;
- за обществените поръчки;
- за инвентризацията;
- за режима за ползване на компютри;
- за ползване на интернет и др.;
- устройствения правилник на библиотеката;
- за даренията (засега в РБ –Пловдив, Смолян; в Столична библиотека, където се води и Регистър на даренията, РБ Търговище и др.)

– В РБ-Шумен има рубрика „Информация“, в която се включват както различните правила за обслужване, така и правилника за дейността на библиотеката. Единствено тук можем да срещнем рубриката „Библиотечно законодателство“, в която се дава линк към сега действащите документи като ЗОБ, Закона за задължителното депозиране, наредби и стнадарти. Названието на

⁴ Закон за обществените библиотеки. В сила от 06.07.2009 г. Обн. ДВ. бр. 42 от 5 Юни 2009 г., изм. ДВ. бр. 74 от 15 Септември 2009 г., изм. ДВ. бр. 38 от 21 Май 2010 г., изм. ДВ. бр. 15 от 15 Февруари 2013 г., изм. ДВ. бр. 68 от 2 Август 2013 г. [онлайн]. [Прегледан на 01.12.2017.]. Достъпно от: <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135636021>

рубриката е твърде общо и малко подвеждащо, защото тук са включени и Закона за авторското право и сродните му права, както и законите за регулиране на културата, Закона за народните читалища, които на практика не са библиотечно законодателство.

– Най-голям е делът на библиотеките, които публикуват само Правилници за обслужване на потребителите и не пропускат да посочват ценоразписа на услугите, таксите или платените услуги и т.н. Тук характерното е, че нормативните документи се представят не отделно, а в рамките на рубриката „Услуги“ или „За читателите“ – РБ-Бургас, В. Търново, Кърджали, Силистра и др.

– Само частична информация, без обособени правила за ползване дават РБ в Благоевград, Разград, Търговище. Това е частична информация за условията за ползване на услугите и тук не са пропуснати цените на услугите и таксите.

Всички чуждестранни библиотеки имат и показват нормативната си уредба, т.е. документи на основата на които съществуват и обслужват потребителите.

Структура

Тук също се среща голямо разнообразие при представянето. Преобладаващата част от библиотеките са предпочели да представят организацията си в рубриката „Структура“, но има и изключения – РБ в Пазарджик, където рубриката е „Сектори“; РБ – Враца, където рубриката е „Отдели“ (макар, че наименованието на структурните звена са „Направления“!?); РБ в Габрово, където е „Структура и колекции“. Вариантите могат да бъдат обобщени така:

– Преобладаващата част от библиотеките са предпочели да представят структурата подробно, т.е. да представят управленската, организационна и функционална структура. Така тук се включват различни комбинации от следните характеристики – наименование на структурното звено; задачи и дейности, които изпълнява в рамките на библиотеката; характеристика на библиотечните колекции за които отговаря; услугите, които предлага; условията за обслужване; работното време; имената на служителите, които работят в структурата и техните координати и др – РБ – Благоевград, Бургас, Видин, Добрич, Кюстендил, Кърджали, Ловеч, Монтана, Перник, Пловдив, Разград, Русе, Сливен, Смолян, Хасково, Столична библиотека и др.;

– Структурата е представена като схема (органиграма), т.е. имаме управленско-организационна структура (посочва се наименованието, служителите, връзките с тях – Варна, Стара Загора, Търговище. В РБ – Варна трябва да отбележим едно интересно решение – съчетават се управленско-организационната структура и функционалната структура, която представя характеристиките на отделните структурни звена, поместени в рубриката „За читателите“ и подрубриката „Отдели“;

– В РБ в Шумен структурата е представена като съчетание на горните два варианта, т.е. първо се вижда схемата от наименования на звената, слу-

жителите и контактите, но към всяка структура има връзка (линк) с подробна информация за структурните звена.

Изключително малка е частта на библиотеките, които не посочват структурата на институцията – РБ В. Търново, Плевен, Силистра.

Публичен отчет

Половината от библиотеките представят на своите страници отчети за дейността си, а някои също така и планове за дейността си. Някои са го направили по-атрактивно и илюстративно, като един вид публичен отчет, който считат за по-достъпен и разбираем за гражданите – тук можем да отличим отчетите на РБ – Варна, Пловдив, Стара Загора, Добрич, Силистра, Русе, Смолян. Систематизирани и с подобрени данни са отчетите на РБ в Кърджали, Шумен, Ловеч.

РБ във Враца, Габрово, Кюстендил, Хасково публикуват своите стандартни годишни отчети в пълнота.

За съжаление половината от библиотеките не представят никакви сведения (напр. статистически) и данни за своята работа. – напр. РБ – Благоевград (само някакви сведения за бюджета, които не се отварят); Столична библиотека; РБ – Бургас, Видин, Монтана, Пазарджик, Перник, Плевен, Разград, Сливен, Търговище, Ямбол.

Публичните отчети се представят в два варианта:

– данните се публикуват в самостоятелна рубрика „Отчети“ или „Планове и отчети“, РБ – Враца, Габрово, Кюстендил, Кърджали, Ловеч;

– данните се публикуват в други рубрики („Документи“, „За нас“, „За библиотеката“ и др. – напр. РБ Варна, Добрич, Пловдив, Русе, Силистра, Смолян, Стара Загора, Хасково, Шумен и др.

Кариери

Като самостоятелна рубрика „Кариери“ може да се намери единствено на сайта на Столична библиотека. В останалите сайтове на библиотеките няма сведения за библиотечни или други видове работни места в библиотеката. Това е доста учудващо, защото е известно, че библиотеките назначават нови служители и изпитват недостиг на персонал с подходяща квалификация.

Много библиотеки имат линкове към борсите на труда в съответния град или регион – това е вид услуга за намиране на работа, но не и в собствената им библиотека.

Трябва да отбележим, че в изследването „Кариерно развитие на библиотечния персонал в контекста на информационното общество“⁵ Е. Попова на базата на получените от анкетирането резултати установява, че сайтът не се

⁵ **Попова, Ели.** Кариерно развитие на библиотечния персонал в контекста на информационното общество. Ч. 1, Проучвания 2012–2015 / Ели Попова. София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2016, с. 112.

възприемат като място за обявяване на свободните работни места в библиотеката поради причините, че не се изграждат по съвременните професионални стандарти и няма навици за динамичното им поддържане.

При апробирането на проекта пък, от няколко библиотеки отбелязаха, че нямат рубрика „Кариери“ по причини, че обявите за работа публикуват в „Новини“, но и не считат за необходимо да имат такива, тъй като в тези библиотеки рядко се откриват нови работни места – едногодишно или на две – три години – РБ Габрово, Бургас.

Издания

В част от библиотеките има специална рубрика „Издания“ или „Издателска дейност“ „Библиографии“ или подобна рубрика, където се представят изданията на библиотеката – напр. в РБ – Варна (като тук са представени и електронните издания); В. Търново (тук също са представени и електронните издания), Враца, Кърджали, Монтана (и в електронен вид), Пазарджик, Перник, Сливен, Търговище, Шумен, Ямбол, Столична библиотека.

НБ „Иван Вазов“ в Пловдив показва на практика в различни аспекти много от своите издания, но тъй като е известно, че тази библиотека има най-голямата издателска дейност, буди недоумение защо в сайта няма отделена самостоятелна рубрика.

Учудващ е фактът, че има библиотеки, които не представят своите издания – напр. РБ – Благоевград, Бургас, Ловеч, Плевен, Хасково. Причините за това са различни. Една от причините е, че през последните години библиотеките дигитализират собствените си издания и предпочитат да ги представят онлайн (коментар за това ще бъде направен в частта Дигитални колекции (дигитални произведения от собствените колекции). Такива са примерите с РБ – Добрич, Кюстендил и др., чиито собствените издания са дадени само като дигитални версии.

Проекти

За проектната дейност на библиотеките е отделено винаги специално място. Най-често срещаната практика е да има самостоятелна рубрика „Проекти“, но има и леки разновидности. В случая това не е толкова важно. Важното е, че библиотеките широко представят тази своя дейност.

В сайтовете само на 5 библиотеки – РБ – Благоевград, Ловеч, Плевен, Силистра и Ямбол няма представяне на дейността по участието и реализирането на програми и проекти в самостоятелна рубрика. Някои от тези библиотеки обаче представят участието си в програмата „Глобални библиотеки – България“.

Виртуална разходка

Само 3 библиотеки предлагат на сайтовете си виртуални разходки.

Повечето библиотеки имат галерии –РБ – Видин, Сливен, Габрово, Добрич, Кърджали, Ловеч, Плевен, Пловдив, Разград, Силистра, Хасково и др. РБ Ст. Загора, Търговище имат карти на своите сайтове.

В медиите за нас

Съвсем нормално е, че има разновидности в наименованието на рубриката. По-важното е, че на практика само няколко библиотеки са счели за необходимо и важно да представят подобни данни, така важни за имиджа на всяка библиотека:

– РБ-Сливен има рубрика „Публикации за библиотеката“, като тук е включена специална библиография на публикациите за библиотеката и се представят публикациите ежегодно;

РБ – Ст. Загора им рубрика „Другите за нас“, където се дават наградите, които е получила библиотеката за своята работа.

– РБ – Варна е възприела подхода да представя на сайта си в пълен обем медийното отразяване на събитията, проведени в или с участието на библиотеката в материалите отразяващи всяко събитие. Колегите споделят, че тъй като медийният интерес е твърде голям, са преценили, че отделянето на „отзивите от медиите“ в отделна рубрика, само ще утежни търсенето и използването.

По-големите чуждестранни библиотеки са обърнали внимание на представянето в медиите.

РАЗДЕЛ. РЕСУРСИ

Библиотечни фондове/ Колекции

В търсенето на новостите и иновациите библиотеките са забравили да представят своите колекции, техните виждания за развитието им, профила, специалните сбирки. Много често се казва, че сведения за това какво притежават библиотеките опосредствено може да се придобият чрез каталозите, имат се предвид електронните каталози, но това все пак е косвено свидетелство за колекциите и за състоянието и перспективите на развитие на библиотечния фонд като основно имущество на библиотеката.

Една част от библиотеките са предпочели да представят тези сведения в отделни рубрики, директно достъпни за потребителите като напр. „Фондове и каталози“, „Структура и колекции“, „Библиотечни колекции“, „Библиотечни фондове“ – това са РБ – Бургас, Габрово, Пазарджик, Пловдив (представени са много пълно специалните колекции), Сливен, Ямбол, Търговище .

Друга, може би по-голяма, част от библиотеките дават характеристики на своите колекции и фондове там, където представят структурните звена на библиотеката – РБ – Варна, Враца, Добрич, Кюстендил, Кърджали, Ловеч, Монтана, Перник, Пловдив (представя всички останали колекции, извън специалните), Разград, Сливен, Смолян, Хасково, Столична библиотека, Шумен.

За съжаление има и такива библиотеки, от сайтовете на които е невъзможно да се види какви колекции и фондове притежават – като напр. РБ – Благоевград, В. Търново, Плевен, Ст. Загора.

Електронни ресурси

Като електронни ресурси голяма част от библиотеките представят собствените си електронни каталози и сводни каталози, в които участват или такива, до които имат достъп (това обаче е обект на разглеждане в частта за каталозите).

Изключително малка част от библиотеките дават сведения за достъп до собствени и чужди електронни ресурси (бази данни), което е удивително, имайки предвид необходимостта от ползването на такива в новите информационни условия. Това възпрепятства и разширяването на възможностите за търсене. В една част от библиотеките достъпът до външни мрежови ресурси и бази данни се предлага като специализирана услуга, която се извършва от служителите на справочно-информационните служби и центрове. Различни варианти за достъп предоставят библиотеки като – РБ – Бургас, Видин, Габрово, Кюстендил, Кърджали, Пловдив, Русе, Ст. Загора, Търговище, Столична библиотека, и др. (Вж. и раздел „Достъп“)

Дигитални колекции/дигитални произведения от собствените колекции

Дигитализираните обекти от колекциите на нашите регионални библиотеки най-общо са представени по два начина. В сайтовете на голяма част има обособена рубрика „Дигитална библиотека“, други са предпочели по-точно определена рубрика като „Електронни издания“, „Е-ресурси“. Представянето в сайтовете на практика показва състоянието на процесите на дигитализация в този вид библиотеки:

– Дигитални библиотеки с голямо количество обекти и такива от различни видове. Тези библиотеки притежават софтуери за организация и управление на дигитални библиотеки и имат хардуерни решения за съхраняване и архивиране на масивите. Те са с добра информационна структура; с описание на колекцията и обектите в нея; със стандартизирани метаданни; с описание на достъпа и услугите – авторски права, лицензиран достъп и др.; сведения за приоритети при дигитализирането на документите и други. Такива са библиотеките на РБ – Варна, В. Търново, Пловдив, Русе, Шумен, Смолян, Търговище, с някои непълноти на Столична библиотека, Враца, Габрово;

– Много библиотеки представят отделни дигитализирани обекти, най-често на произведения с местен характер или местен периодичен печат. Тук разнообразието е голямо от един дигитализиран обект до по-голямо количество. Това са голяма група от библиотеки като – РБ – Благоевград, Бургас, Добрич, Кюстендил, Монтана, Пазарджик, Разград, Силистра, Ст. Загора, Хасково, Ямбол, Кърджали. За съжаление в голяма част от представените ресурси по-

ради липса на софтуер съдържателно не разкриват добре документите, няма възможност за търсене и т.н.;

– Поради ограничените ресурси е обяснимо, защо една част от библиотеки не представят дигитализирани обекти. Най-малко пък не представят опити за интегриране на всички ресурси – каталогизационни, дигитални и други с цел единен достъп. Малко са библиотеките без собствени дигитални ресурси като напр. РБ – Видин, Ловеч, Перник, Плевен, Сливен.

Някои библиотеки правят опити да представят свалени безплатни дигитални ресурси, но трябва да признаем, че това са все още доста самодейни и неуместни опити.

Що се отнася до представянето на ресурсите в чуждестранните библиотеки то тук просто е видно, че всички библиотеки имат широко предлагане на свои и външни електронни ресурси и имат дигитални колекции без изключение. (Вж. и раздел „Достъп“)

РАЗДЕЛ. ВРЪЗКИ С ОБЩНОСТТА

Контакти

Тук е поместена информация от спектъра – „Как да ни намерите, как да се свържете с нас“: местоположението на библиотеката – карта, снимка на сградата, адрес пощенски, електронен адрес, телефони. Колкото по-скоро е актуализиран или разработен сайтът, толкова по-богат на информация и възможности е разделът *контакти*. Пример за най-информативен в рубрика *Контакти* е сайтът на РБ Варна. Той съдържа: карта, адреси – пощенски и електронен, телефони и адреси на всички отдели, работно време, възможност за съобщение, линкове към профилите на библиотеката в социалните медии – фейсбук, твитър, ю туб. Такива са сайтовете на РБ Шумен, Враца, Стара Загора, Русе, Плевен, Смолян. Множество библиотеки (Варна, Ст. Загора, Кюстендил, Враца, Плевен, Велико Търново, Габрово, Бургас, Перник, Разград) именно в рубрика *контакти* съществяват електронната комуникация с потребителя – „форма за обратна връзка“, „свържете се с нас“, „оставете съобщение“, „попитай библиотекаря“ – различните библиотеки са го нарекли по различен начин, но смисълът е един и същ: изпращане на запитване, съобщение, предложение. Библиотеките в Монтана и Стара Загора предлагат възможност на потребителите чрез електронна бланка да се абонират за получаване на съобщения за предстоящи събития в библиотеката. А библиотеките в Силистра, Разград, Монтана, Варна, Русе, Търговище имат активни анкети, изследващи четенето или мнението на потребителите за сайтовете им. В тази рубрика с най-висока степен се изявява интерактивността на сайта-медия в неговата функционална (свързана с потребителските контакти – електронна поща, линкове) и социалноадаптивна същност (техническа и виртуална комуникация институция-потребител).

Всички разглеждани чуждестранни библиотеки поддържат рубрики *календар, събития, новини* и в общи линии не се различават съдържателно от тези на българските сайтове – богата информация за предстоящи събития, културни прояви, срещи с автори, концерти и т. н.;

Дарители

Рубрика *Дарители* поддържат общо 13 библиотеки, като и тук форматът е разнообразен и в различна степен информативен – от списък на дарители само с имената им до подробни списъци на дарители, разпределени в категории „частни лица“, „фирми“, „институции“ и описание на количеството или съдържанието на дарението. В РБ Стара Загора напр. рубриката е наречена „Дарения за библиотеката“, а в подрубрика „Нови дарения“ са отразени актуалните постъпления. Даренията и дарителите са описани с кратка информация за съдържанието на дарението и за събитието, ако дарението е направено публично.

В някои библиотеки (в Делфт, Верие, Констанц, Улм, Щутгарт, Болоня, Вилнюс) такава рубрика изобщо липсва. В други, като Metropolitan Library в Букурещ, в тази рубрика е публикувана Политика за приемане на дарения, като стратегически документ на библиотеката, и описва стъпка по стъпка технологията на тяхното осъществяване – необходима документация, отговорни служители и т.н. В библиотеките в Марибор и Острава информация за дарителство може да се намери в рубрика *Информация с обществен характер*, където са публикувани имена на спонсори и дарители, както на книги, така и на парични средства;

Профил на купувача

Профилът на купувача представлява обособена част от интернет страницата на библиотеката, в която се публикуват документи във връзка с провеждани от нея процедури завъзлагане на обществени поръчки по смисъла на Закона за обществените поръчки (ЗОП). Наличието на такава рубрика на страницата на дадена библиотека е сигурен индикатор, че тя провежда обществени поръчки, изпълнявайки проекти или реализирайки своя инвестиционна програма. Библиотеките в Добрич, Габрово, Враца, Варна, Пловдив поддържат такава рубрика на сайта си, като най-издържани по смисъла на Закона са тези на Варна, Враца и Добрич. РБ Габрово – има обособена позиция, но няма съдържание; НБ Пловдив публикува обяви за търгове в рубрика „*Новини*“.

Рубрика *Профил на купувача* липсва в чуждестранните библиотеки с изключение на публичната библиотека в Букурещ. Там присъства под заглавие „обявления за обществени поръчки“ и съдържа подробна информация за всякакви търговски дейности, външни услуги и ремонтни дейности, доставки на материали и др.п. Публикувани са договорите със съответните фирми. Изключителна финансова прозрачност, включително и поименно възнаграждението на библиотекарите.

Партньори

Рубриката обособена и наречена конкретно „партньорства“ е представена само в 6 библиотеки – Габрово, Сливен, Търговище, Видин, Враца, В. Търново, Ямбол. В сайтовете на библиотеките в Търговище и Видин партньорствата са подрубрика на рубриките „*В подкрепа на библиотеките*“. Останалите библиотеки също имат линкове към институциите, с които имат съвместни дейности или проекти – училища, общини, читалища, граждански сдружения, клубове. Препратките към тях са през банерите им, намиращи се обикновено на обособено поле на страницата, т.е. информацията я има, но не е обособена в рубрика.

Новини, Обяви, Конкурси.

Анализирайки тези индикатори, можем да заключим, че няма общоприет модел, към който да се придържат библиотеките. Съдържанието или е разпийано в тези рубрики или направо липсва. Под *конкурси* най-често се разбира *Литературни конкурси*, обявени от библиотеката, и резултатите от тях. В някои сайтове в рубрика *новини* се публикуват от съобщения за предстоящи събития до информация за новопостъпили във фондовете книги.

Календар, Събития, Изложби присъстват във всички сайтове, но са изпълнени с различно съдържание: от краеведски годишници до бележити дати през съответната година или календар на културните събития, които библиотеката ще организира. В дизайна на рубриката също се наблюдава разнообразие. Някои са под формата на списък, други могат да се избират от съответната дата на календар, трети се появяват като новина и покана, ако са предстоящи и библиотеката е предвидила публично събитие за отбелязването им.

Изложби – или информация за състояла се вече изложба и нейния виртуален аналог, или само виртуална изложба, най-често свързана с годишнина или актуална тема. Библиотеките в Ловеч, Габрово, Монтана публикуват в рубрика „*виртуална витрина*“ освен изложби на документи от фонда на библиотеката на съответна тема и съпътстващи ги библиотечно-информационни ресурси – библиографии, препоръчителни списъци, снимки и др.

РАЗДЕЛ. СПЕЦИФИЧНИ ЗА ОТДЕЛНИ БИБЛИОТЕКИ РУБРИКИ

„От нашите блогове“

В РБ във Варна в тази рубрика библиотеката представя подсайтовете на всеки един отдел. Практика, която не съществува в нито една друга обществена библиотека. Повечето поддържат подсайт само на детските отделения.

Зелена страница

РБ Габрово има електронна зелена страница.

Методична дейност

Някои библиотеки дават връзки към библиотечната мрежа на региона и методическа помощ – РБ Бургас, Кюстендил, Смолян, Кърджали. РБ Смолян даже има специална рубрика „ Виртуален методичен кабинет“

Основни изводи:

- Анализът най-общо показва, че общото представяне на Регионалната библиотека, представянето на нейните ресурси и връзките ѝ с общността са отразени в уеб сайтовете с нужната сериозност, задълбочености професионализъм.
- Регионалната библиотека:
 - се представя от нейното създаване до сега като съвременна културна, образователна, информационна и социална институция и се показва нейният потенциал и развитие;
 - осъзнава, че трябва да информира обществото за своята мисия, задачи, правила за работа;
 - се стреми да покаже на потенциалния потребител, че не е само място за четене, а и място засрещи и контакти;
 - иска да покаже на обществото, че полага усилия да подобряват дейността си чрез привличането на средства от проекти, дарители и др;
 - показва какви основни ресурси има – какви и колко са богати нейните колекции, работи ли библиотеката с електронни ресурси, как се справя в съвременното дигитално общество;
 - показва, че е отворена за партньорства и сътрудничество.
- Библиотеката активно използва маркетинга, представяйки своите колекции, услуги и дейност. Колеги считат, че в последно време информацията, касаеща частта „Връзки с общността“, е по-удачно да се осъществява в социалните мрежи и затова информирането за събитията и тяхното последващо отразяване е изместено от сайтовете в профилите на библиотеките във Фейсбук. Това дава по-голяма информационна възможност и публикуваните материали стигат по-бързо до потребителя. Разрастването (роенето) на информираните лица може да стане и на случаен принцип (напр. „приятел го е харесал“ или „приятел ме е поканил“), а в сайта трябва да влезеш специално. И по отношение на администрирането също е по-лесно.

Отразявайки всички тези характеристики в уеб сайтове си, Регионалните библиотеки у нас информират широко обществото, че имат своите политики и стратегии за развитие. На практика така се представя дейността на библиотеката, за да може в крайна сметка обществеността да види и оцени резултатите от нейната работа.

КОЛИЧЕСТВЕН АНАЛИЗ

Таблица № 1. Сравнителна таблица на наличието на данни в раздел
Общо представяне – визитка на библиотеката (за нас)

	История	Мисия	Задачи/Дейности	Норм. уредба/ Документи	Структура	Публичен отчет	Карieri	Издания	Проекти	Вирт. разходка	В медите за нас
Благоевград	да	не	не	не	да	не	не	не	не	не	не
Бургас	да	не	да	да	да	не	не	не	да	не	не
Варна	да	не	да	да	да	да	не	да	да	да	да
Велико Търново	да	не	да	да	не	не	не	да	да	не	не
Видин	да	не	да	не	да	не	не	не	да	не	не
Враца	да	да	да	да	да	да	не	да	да	да	не
Габрово	да	не	да	да	да	да	не	не	да	не	не
Добрич	да	не	да	не	да	да	не	не	да	не	не
Кърджали	да	не	не	да	да	да	не	да	да	не	не
Кюстендил	да	не	да	да	да	да	не	да	да	не	не
Ловеч	да	не	да	да	да	да	не	не	не	не	не
Монтана	да	не	да	не	да	не	не	да	да	не	не
Пазарджик	да	не	да	не	да	не	не	да	да	не	не
Перник	да	не	да	не	да	не	не	да	да	не	не
Плевен	да	не	не	не	не	не	не	не	не	не	не
Пловдив	да	не	да	да	да	да	не	да	да	не	не
Разград	да	не	не	да	да	не	не	да	да	не	не
Русе	да	да	да	да	да	да	не	не	да	не	не
Силистра	не	да	не	не	не	да	не	не	не	не	не
Сливен	да	да	да	не	да	не	не	да	да	не	да
Смолян	да	не	да	да	да	да	не	не	да	не	не
София	да	не	да	да	да	не	да	да	да	да	не
Стара Загора	да	не	да	да	да	да	не	не	да	не	да
Търговище	да	да	да	да	да	не	не	да	да	не	не
Хасково	да	не	да	да	да	да	не	не	да	не	не
Шумен	да	не	да	да	да	да	не	да	да	не	не
Ямбол	да	не	не	да	да	не	не	да	не	не	не

**Таблица № 1а. Сравнителна таблица на наличието на данни в рубриката
Общо представяне – визитка на библиотеката (за нас).**

Интернет сайтове на чуждестранни библиотеки

	История	Мисия	Задачи/ Дейности	Норм. уредба/ Документи	Структура	Публичен отчет	Карieri	Издания	Проекти	Вирт. разходка	В медиите за нас
Холандия/ Амстердам Столична библиотека	да	да	да	да	да	да	не	да	да	да	да
Холандия/ Делфт Градска библиотека	не	не	да	да	да	да	да	не	не	не	не
Гърция/ Верие Градска библиотека	да	не	не	да	не	да	да	да	да	не	не
Германия/ Констанц Градска библиотека	не	да	не	не	не	не	не	не	не	да	не
Германия/ Улм Градска библиотека	да	да	да	да	да	не	да	да	не	да	не
Германия / Щутгарт Градска библиотека	не	да	да	да	да	да	да	да	да	не	да
Словения/ Марибор Градска библиотека	да	да	да	да	да	да	не	да	да	не	не
Чехия/ Острава Градска библиотека	да	не	да	да	да	не	не	да	да	да	да
Италия/Болоня Градска библиотека Салаборса	да	да	да	да	да	не	не	да	не	не	не
Румъния/Букурещ, Metropolitan Library	да	да	да	да	да	да	да	не	не	не	да
Литва/Вилнюс Градска библиотека	не	да	да	не	да	не	не	не	да	не	не
Великобритания/Лондон Градска библиотека	Да	не	не	да	да	да	да	да	не	да	не

Таблица № 2. Сравнителна таблица на наличието на данни в раздел *Ресурси*

	Библиотечни фондове/ Колекции	Електронни ресурси	Дигитални колекции/ дигитални документи от собствените колекции
Благоевград	не	не	да
Бургас	да	да	Да
Варна	да	не	Да
Велико Търново	не	да	да
Видин	не	да	не
Враца	да	не	да
Габрово	да	да	да
Добрич	да	не	да
Кърджали	да	да	да
Кюстендил	да	да	да
Ловеч	да	не	не
Монтана	да	не	да
Пазарджик	да	не	да
Перник	да	не	не
Плевен	не	не	не
Пловдив	да	да	да
Разград	да	не	да
Русе	да	да	да
Силистра	не	не	да
Сливен	да	не	не
Смолян	да	не	да
София	да	да	да
Стара Загора	не	да	да
Търговище	да	да	да
Хасково	да	не	да
Шумен	да	не	да
Ямбол	да	не	да

**Таблица № 2а. Сравнителна таблица на наличието на данни в рубриката
Ресурси.**

Интернет сайтове на чуждестранни библиотеки

	Библиотечни фондове/ Колекции	Електронни Ресурси	Дигитални колекции/ Дигитални документи от собствените колекции
Холандия/ Амстердам Столична библиотека	да	да	да
Холандия/ Делфт Градска библиотека	да	да	да
Гърция/ Верие Градска библиотека	не	не	да
Германия/ Констанц Градска библиотека	не	да	да
Германия/ Улм Градска библиотека	не	не	да
Германия / Щутгарт Градска библиотека	не	да	да
Словения/ Марибор Градска библиотека	да	да	да
Чехия/ Острава Градска библиотека	да	да	да
Италия/Болоня Градска библиотека Салаборса	да	да	да
Румъния/Букурещ Metropolitan Library	да	не	да
Литва/Вилнюс Градска библиотека	не	не	не
Великобритания/Лондон Градска библиотека	да	да	не

**Таблица № 3. Сравнителна таблица на наличието на данни в раздел
Връзки с общността**

	Календар	Събития /изложби	Новини	Партньори	Дарители	Контакти	Конкурси /Обяви/	Профил на купувача
Благоевград	да	да	да	не	не	да	не	не
Бургас	да	да	да	да	да	да	да	не
Варна	да	да	да	не	не	да	да	да
Велико Търново	да	да	да	да	да	да	да	не
Видин	не	да	да	да	да	да	да	не
Враца	да	да	да	да	да	да	да	да
Габрово	да	да	да	да	да	да	да	да
Добрич	да	да	да	не	не	да	да	да
Кърджали	да	да	да	не	не	да	да	не
Кюстендил	да	да	да	не	не	да	да	не
Ловеч	не	да	да	не	не	да	да	не
Монтана	да	да	да	не	не	да	да	не
Пазарджик	да	да	да	не	не	да	да	не
Перник	не	да	да	не	не	да	да	не
Плевен	не	да	да	не	не	да	да	не
Пловдив	да	да	да	не	не	да	да	да
Разград	да	да	да	не	не	да	да	да
Русе	да	да	да	не	не	да	да	не
Силистра	да	да	не	не	да	да	да	не
Сливен	да	да	да	да	да	да	да	не
Смолян	да	да	да	не	не	да	да	не
София	да	да	да	да	да	да	да	не
Стара Загора	да	да	да	не	да	да	да	не
Търговище	да	да	да	да	да	да	да	не
Хасково	да	да	да	не	да	да	да	не
Шумен	да	да	да	не	да	да	да	не
Ямбол	не	не	да	не	не	не	не	не

**Таблица № 3а. Сравнителна таблица на наличието на данни в раздел
Връзки с общността.
Интернет сайтове на чуждестранни библиотеки**

	Календар	Събития /изложби	Новини	Партньори	Дарители	Контакти	Конкурси /Обяви/	Профил на купувача
Холандия/Амстердам Столична библиотека	да	да	да	да	да	да	да	не
Холандия/Делфт Градска библиотека	не	да	да	да	не	да	не	не
Гърция/ Верие Градска библиотека	да	не	да	не	не	да	не	не
Германия/Констанц Градска библиотека	да	да	да	да	не	да	не	не
Германия/Улм Градска библиотека	да	да	да	да	не	да	не	не
Германия /Щутгарт Градска библиотека	не	да	да	да	не	да	не	не
Словения/ Марибор Градска библиотека	да	да	да	да	да	да	не	не
Чехия/Острава Градска библиотека	да	да	да	да	да	да	не	не
Италия/Болоня Градска библиотека Салаборса	да	да	не	не	не	да	не	не
Румъния/Букурещ Metropolitan Library	да	да	да	да	да	да	да	да
Литва/Вилнюс Градска библиотека	да	да	да	да	не	да	не	не
Великобритания/ Лондон Градска библиотека	да	да	да	да	да	да	не	не